

## DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.447/2009/5. szám

### A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a dr. Bencző Ákos ügyvéd (Debrecen, Bethlen utca10-12. A. épület I/11. szám) által képviselt felperes neve(címe szám) felperes által a dr. Józsa Zsolt ügyvéd (Debrecen, Petőfi tér 9. szám) által képviselt **alperes neve** Zrt. (székhelye) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 10.P.21.164/2008/10. számú ítélete ellen a felperes által 12. és az alperes által 13. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán meghozta a következő

#### Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, az alperes marasztalásának tőkeösszegét 4 500 000 (Négymillió-ötszázezer) forintra, az általa a felperesnek fizetendő perköltség összegét 150 000 (Egyszázötvenezer) forintra, a megtérítendő kereseti illeték összegét 270 000 (Kettőszázhetvenezer) forintra leszállítja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek az általános forgalmi adót is tartalmazó 40 000 (Negyvenezer) forint fellebbezési eljárási költséget, kötelezi az alperest, hogy 8 nap alatt leletezés terhével rójon le az iratoknál 20 000 (Húszezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

#### Indokolás:

A 2007. áprilisában az alperes és **JA** között létrejött kereskedelmi ügynöki szerződés alapján **JA** kereskedelmi ügynökként az alperes 8 szintből álló, hierarchikus belső szervezetén belül a 6. szintű vezetői pozícióban dolgozott, közvetlenül a **d-i** szervezeti egység vezetőjének alárendeltjeként, mint egyéni vállalkozó.

A felperes 2007. október 4-én 6 000 000 forintot adott át **JA**-nak befektetés céljából. A pénz átvételét bevételi pénztárbizonylaton igazolta, és a megállapodás szerint annak 90 napos futamidő mellett, 27 %-os ügyleti kamattal növelt összegben való visszafizetését vállalta. A pénzatadáskor a felperest **JA** arról tájékoztatta, hogy az átadott pénzeszeget az

alperes anyacége Németországban fogja értékpapírokba befektetni, továbbá, hogy a kedvezményes tőkebefektetési lehetőséget csak a saját vezetői szintjén állók vehetik igénybe az alperesnél, ezért a tranzakció Józsáné nevén fog futni.

Ténylegesen azonban ez a tőkeelhelyezési konstrukció az alperesnél nem létezett.

**JA** ellen a Debreceni Rendőrkapitányság 2008-ban nyomozást rendelt el csalás büntetnének és más bűncselekmények elkövetésének megalapozott gyanúja miatt, a büntetőeljárás jelenleg is folyamatban van. A Debreceni Ítéltáblának más, azonos tárgyú perekből szerzett hivatalos tudomása van arról, hogy a megalapozott gyanú szerint **JA** a lakástakarék-pénztári tagsághoz kapcsolódóan, illetve ilyen tagsági viszony tényleges fennállása nélkül személyesen, vagy beosztottjai bevonásával - azokat is megtévesztve - több személytől sorozatosan vett fel különböző összegeket az alperes nevében, összességében milliós nagyságrendben, szintén munkatársi befektetés lehetőségére hivatkozással. **JA** a büntetőeljárás során - a jelenleg rendelkezésre álló adatok szerint - azzal védekezett, hogy közvetlen felettese tudtával és beleegyezésével fiktív lakástakarék-pénztári szerződéseket kötött annak érdekében, hogy a **d-i** úgynevezett „hálózati igazgatóság” eggyel magasabb szintű „szervezeti igazgatósággá” válhasson. A „kölcsonvett,” pénzből finanszírozta a fiktív szerződésekben foglaltak szerinti befizetéseket az alperes számlájára és a visszafizetések fedezete az újabb és újabb személyektől befektetési célból felveendő összegek lettek volna. Az alperes mind a nyomozati eljárásban, mind a jelen perbeli nyilatkozatában tagadta, hogy **JA**tól ilyen befizetés érkezett volna hozzá. Az ítéltábla hivatalos tudomása szerint a nyomozás jelenlegi szakaszában nem ismert, hogy a felperestől átvett pénznek ki volt a tényleges felhasználója.

A felperes keresetében 6 000 000 forint tőke és kamatai, valamint perköltsége megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Hivatkozott arra, hogy az alperes a vele állandó megbízási jogviszonyban állt **JA** által okozott kárért a Ptk. 350. §-ának (2) bekezdése, valamint a 348. §-a alapján felel.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a bevételi pénztárbizonylat igazolná a 6 000 000 forint átadását, állította továbbá, hogy a **JA** által átvett pénzösszeg hozzá nem folyt be. Hivatkozott arra is, hogy a megbízottja kiválasztása, utasításokkal való ellátása terén kellő gondossággal járt el. Arra az esetre, ha a bíróság részben, vagy egészben alaposnak találná a felperes keresetét, hivatkozott arra, hogy a felperest önhiba terheli, egyfelől ugyanis nem járt el kellő körültekintéssel, amikor nem követelte meg írásbeli szerződés megkötését, másfelől pedig tudatosan összejátszott **JA**val az alperes megkárosítása érdekében. Utalt e körben a Ptk. 340. §-ának (1) bekezdésére, illetve a PK. 36. számú állásfoglalásra.

Az elsőfokú bíróság a becsatolt iratok tartalma, a felek nyilatkozatai, valamint **JA** tanúvallomása alapján meghozott ítéletében az alperest 5 400 000 forint tőke, és kamatai, valamint 200 000 forint perköltség megfizetésére kötelezte a felperes javára, rendelkezett továbbá a részben pervesztes alperes illeték megtérítési kötelezettségéről is. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Megállapította, hogy az alperes és **JA** között a becsatolt önálló kereskedelmi ügynöki szerződés szerint létrejött, határozatlan időtartamú, önálló kereskedelmi ügynöki szerződés alapján a perbeli esetben alkalmazható a Ptk. 350. §-ának (2) bekezdése. Ezen túlmenően a lakástakarék-pénztárakról szóló 1996. évi CXIII. törvény (Ltp.) 5. §-ának (4) bekezdése szerint is felel a lakástakarék-pénztár az ügynök által megbízotti minőségében okozott kárért. E rendelkezés ugyanis lényegében a munkáltató alkalmazottért való felelősségi szabályainak alkalmazását írja elő.

Rámutatott arra, hogy a BH. 2006. évi 11. és az EBH. 2006. évi 1406. számú döntésekből is megállapíthatóan a bírói gyakorlat szerint közömbös az, hogy az alpereshez befolyt-e a **JA** által felvett pénz, az is közömbös továbbá, hogy **JA**nak feladatkörébe tartozott-e egyáltalán ilyen jellegű betétek gyűjtése. Tekintettel arra, hogy **JA** a megbízotti minőségét felhasználva, azzal visszaélve okozta a kárt a felperesnek, az alperes a hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján a kárért helytállni tartozik. A pénztátadás tényét a bevételi pénztárbizonylat, valamint **JA** tanúvallomása alapján bizonyítottanak találta.

Ugyanakkor az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperest, figyelemmel arra, hogy **JA**val összejátszott az alperes megkárosításában, önhiba is terheli, ezért a Ptk. 340. §-ának (1) bekezdése és a PK.36. számú állásfoglalás alkalmazásával az alperesre terhesebben 90-10 %-os mértékű kármegosztást alkalmazott.

Az ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes annak részbeni megváltoztatását és az alperes kereset szerinti marasztalását kérte, perköltségre is igényt tartott.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság gyakorlatilag vélelmezte azt, hogy a felperes az ügylet megkötése során nem járt el jóhiszeműen, ez azonban megalapozatlan. A bírói gyakorlat szerint ugyanis kármegosztás alapjául csak az szolgálhat, ha a károsult tudja, hogy jóhiszemű magatartása mellett az ígért kedvezményre eleve nem tarthatna igényt. **JA** számos esetben vett át különböző mértékű összegeket befektetni szándékozó személyektől, és minden alkalommal azonos tájékoztatást adott a befektetés körülményeiről, illetve feltételeiről. Ahogyan a többi befektetőnek nem tűnt fel, úgy a felperestől sem volt elvárható, hogy csupán a kirívóan magas kamat miatt kételkedjen az ügylet szabályosságában. A felperes nem tudott arról, hogy a **JA** által felkínált konstrukció nem létező befektetési forma, egyébként pedig a pénzügyi tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetek gyakran kínálnak éves 250-300 %-os teljes hiteldíj mutató mellett kölcsönt. A felperes alappal feltételezhette tehát, hogy ilyen jellegű befektetés keretében használják fel a pénzét. Emellett **JA** a **d-i** székhelyen üzleti igazgató volt, D. ben más, ügyfelekkel közvetlen kapcsolatban álló felettest az ügyletkötés időpontjában megtalálni nem lehetett, erre tekintettel a kapott ajánlat valóságtartalmát a felperes kellő gondosság mellett sem volt oka megkérdőjelezni.

Támadta továbbá a felperes a fizetendő perköltség összegét, hivatkozva arra, hogy az elsőfokú bíróság indok nélkül mérsékelte a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet szerint a javára megállapítható költséget.

Az alperes fellebbezése elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatására és a kereset elutasítására irányult, másodlagosan pedig a Ptk. 340. §-ának rendelkezésére, a PK. 36. számú állásfoglalásra, valamint az EBH. 2006/1406. számú elvi döntésben foglaltakra figyelemmel a felperes felróható közrehatását magasabb mértékben kérte megállapítani.

Az elsődleges fellebbezési kérelem kapcsán változatlanul arra hivatkozott, hogy, noha **JA** valóban állandó megbízottja volt, az alperes az ügynöke részére a perbeli befektetésre megbízást nem adott, nem is adhatott, megbízónak tehát e vonatkozásban nem tekinthető. A befektetésről szerződés nem készült, a **JA** által kiállított pénztárbizonylat pedig az alperes bélyegző lenyomatát nem tartalmazta. A felperes által átadott pénz nem került az alpereshez, annak visszafizetésére az alperes emiatt nem is intézkedett, az átadott pénz sorsának felderítése a büntetőeljárás feladata. Az ígért futamidőre vonatkoztatott kamat éves kamatként hozzávetőlegesen több mint 90 %-os kamatszintet jelent, ez - az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben - semmiképpen sem tekinthető gyanút nem keltő, reális mértékűnek. Az sem vitatható továbbá, hogy az alperes a megbízottjának kiválasztásakor, az utasítási és felügyeleti feladatai során ne úgy járt volna el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt, e körben tehát mulasztás nem terheli. **JA** ugyanis a bűncselekmény gyanúját felvető cselekményét megelőzően sikeres üzleti tevékenységet folytatott. Változatlan tehát az volt az álláspontja, hogy a Ptk. 350. §-a (2) bekezdésének, illetve az Ltp. 5. §-a (4) bekezdésének alkalmazása a perbeli esetben kizárt, mert a tőkeelhelyezésre vonatkozóan **JA** nem volt az alperes megbízottjának tekinthető.

A másodlagos fellebbezési kérelemmel kapcsolatban hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte súlyának megfelelően a szerződéskötés befektetésekor történt elmaradását, azt, hogy a pénztárbevételei bizonylat bárhol beszerezhető, és az alperes bélyegző lenyomatát egyébként sem tartalmazta. Annak sem tulajdonított jelentőséget, hogy a felperes a tőkeelhelyezéskor a befektetésről nem tájékozódott kellő körültekintéssel, nem fogott gyanút a rendkívül magas hozam miatt, illetve, hogy a felperes annak tudatában vette igénybe a Józsáné által felajánlott konstrukciót, hogy az őt nem illette volna meg, még abban az esetben sem, ha ilyen befektetés létezett volna. Mindezeket a felperes közrehatásának mértékénél megfelelő súllyal nem értékelte.

Az ítélet tábla a felperes fellebbezését alaptalannak, az alperes fellebbezését részben alaposnak találta.

Az elsőfokú bíróság a szükséges körben lefolytatott bizonyítás eredményeként helyes tényállást állapított meg, és az a következtetése is helytálló, hogy az alperes az Ltp. 5. §-ának (4) bekezdésében foglalt, kimentést nem engedő, objektív felelősséggel tartozik az ügynöke által okozott kárért, függetlenül az ügynök részére adott megbízás tényleges tartalmától. Az állandó megbízottja vonatkozóan pedig a Ptk. 350. §-a (2) bekezdésének alkalmazása körében kialakult következetes ítélkezési gyakorlat szerint a megbízó kártérítési felelőssége abban az esetben is fennáll, ha a megbízott e minőségét felhasználva okozza a kárt.

Az ítélet tábla e körben szükségesnek tartja még megjegyezni azt, hogy a felperes az őt ért jogsérelem miatt többféle jogvédelmi eszközt vehetett igénybe. Az nem kétséges, hogy a

felperes által átadott pénzösszeg jogosulatlan felhasználója akár érvénytelenség, akár jogalap nélküli gazdagodás címén köteles a teljes összeg visszaszolgáltatására. Miután azonban a tényállás ebben a keretben nem volt tisztázható, és a felperes nyilván ezen okra tekintettel is kártérítés iránt terjesztette elő keresetét, az elsőfokú bíróság helytállóan alkalmazta az Ltp. 5. §-a (4) bekezdésének rendelkezését.

A kártérítési igényre tekintettel viszont - tekintettel az eredetivel csaknem azonos tényálláson alapuló elvi döntésben foglaltakra is - az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazta a kármegosztást, megállapítva a felperes oldalán a Ptk.

4. §-ának (1) bekezdésében szabályozott elvet sértő magatartást, és ennek következtében az önhibát.

A felperestől jóhiszemű és tisztességes eljárás esetén ugyanis elvárható lett volna az, hogy megismerje az alperesi tevékenységre vonatkozó jogszabályi rendelkezést, vagy legalább az alperes tevékenységi körét, amelyben a befektetési tevékenység nem szerepelt. Ennek hiányában is utána kellett volna járnia annak, hogy a **JA** által ismertetett konstrukció valóban létezik-e, különös tekintettel arra, hogy **JA** a felperessel nem az alperes nevében kötött szerződést. A felperes tudott továbbá arról, hogy az átadott összeget **JA** a saját nevében fogja befektetni, ezzel olyan kedvezményhez juttatva a felperest, amelyre ő saját tudomása (tudatállapota) szerint sem lett volna jogosult. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 4. §-ának alkalmazása szempontjából helyesen értékelte a felperes terhére azt a motivációt, amely mindezek ismeretében őt a megállapodás megkötésére indította. A felperest ért kár bekövetkezéséhez ennek megfelelően **JA** és a felperes felróható magatartása egyaránt hozzájárult.

A Legfelsőbb Bíróság már hivatkozott elvi határozatában kifejtettek alapján azonban az ítéletábra - mérlegelve az előbbieken felsorolt szempontokat - a felperes közrehatásának mértékét 25 %-ban állapította meg, és ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alkalmazásával részben, a rendelkező rész szerint megváltoztatta.

Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása folytán a felek pernyertességének, illetve pervesztességének aránya változott, ezért a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján az ítéletábra az alperes által a felperesnek fizetendő perköltség, valamint az állam javára megtérítendő kereseti illeték összegét arányos mértékre szállította le.

A perköltség mértékénél a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alapján figyelemmel volt arra, hogy a már hasonló tárgyú és jogerősen lezárt perekre tekintettel az ügy megítélése viszonylag egyszerűnek tekinthető, és ehhez kapcsolódóan a perbeli képviselő az alperes jogi képviselője részéről számottevő munkát nem igényelt.

A fellebbezési eljárásban nagyobb részt pervesztes alperest szintén a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján - pervesztessége arányában - kötelezte a felperes javára fellebbezési eljárási költség megfizetésére, amelynek mértékét a Pp.

75. §-ának (1) és (2) bekezdése, valamint a már hivatkozott IM rendelet rendelkezése alapján határozott meg.

A fellebbezési költség összegének megállapításánál az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 46. §-a szerint számított fellebbezési illeték mértékét vette figyelembe, ugyanakkor megállapította, hogy az alperes a szükségesnél kevesebb összegű illetéket rótt le az iratoknál, ezért az alperest - a Pp. 253. §-a (3) bekezdésének második fordulata alapján hivatalból eljárva - az illetéktörvény 73/A. §-ának rendelkezéseire kötelezte a hiányzó illeték pótlólagos lerovására.

D e b r e c e n, 2009. szeptember 17. napján

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Süliné dr. Tózsér Erzsébet sk. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán sk. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -